

Abonamentul

Pentru monarhie:

Pe an 6 d. 1/2, an
3 d. 1/2, an 1 d. 50 cr.

Pentru străinătate:

Pe 1 an 18 frs., an
an 9 frs., an
1 frs. 50 cm.

Fóea apare în fiecare
Sâmbătă.

Unirea

Fóe bisericéscă-politică.

Inserțiuni

Un sir garmond:
odată 7 cr., a doua oră
6 cr., a treia oră 3 cr.,
și de fiecare publica-
țiune timbru de 30 cr.

Tot ce privește fóea
să se adreseze la «Re-
dactiunea și Admini-
stratiunea Unirii»
în
Blaș.

Anul VI.

Blaș 14 Novembre 1896.

Numérul 46.

În préjma sinodului.

Cu bucurie salutăm intrunirea ve-
neratului sinod archidieceșan, cel din-
tâiū sub blânda oblăduire a iubitului
archiepiscop Victor.

Canónele sfíntei nóstre biserici rě-
săritene catolice prescriū, ca după pu-
tință în fiesce care an să se cele-
breze sínóde diecesane. Ne saltă deci
inima de bucurie, când vedem, că ve-
neratul Cap al archidieceșei nóstre se
grăbesce a satisface datorinței sale ca-
nonice și în dată abia după un an de
păstorire adună în jurul său pe cei
după canóne chemați pentru a se sfătui
cu dínșii asupra celor de interes ge-
neral privitorii la buna cârmuire a vastei
nóstre archidieceșe.

Importanța sínódelor nu le póte
nega nimenia, și nici nu o négă ni-
mení. Mai mulți ochi mai multe vėd,
și în sínóde archiereul prin delegații
sinodali ajunge în contact cu ar-
chidieceșea întrégă și prin urmare în
posibilitatea de a cunoșce mai nemij-
locit tóte lipsele și necasurile.

Importanța acestor sínóde e înse
cu mult mai mare tocmai în zilele nó-
stre. Referințele vieții s'au schimbat,
și biserica e nevoită a se acomoda lor,
întru cât adecă îi permite constituția
ei dumnezeéscă, care de-a pururea
trebuie să fie păzită intactă.

Încă nu sînt 200 de ani, de când
ne-am liberat din cătușile schismei. De
atunci am progresat neîncetat, am tot

scuturat din rujina bizantină și am
cercat a ne ridica asemenea cu bise-
ricile surori. Dar aū progresat tóte,
condițiunile din stat aū trecut prin o
modificare enormă. Drept aceea datori
sîntem și noi a ținé pas și a mai face,
ce mai este de făcut.

Și e de făcut fórté mult.

Cestiunea școlilor nóstre confesio-
nale e o cestiune de o nespúșă impor-
tanță. Să ne aducem a mințe, ce
lupte eroice aū purtat alte popóre pentru
conservarea caracterului confesional al
școlilor sale. La noi interesul e ín-
doit, pentru că vorba e nu numai de
păstrarea și salvarea caracterului con-
fesional, ci și de cel național.

Dotarea congruă a clerului încă
e o cestiune, ce nu se mai póte amána.
Azi cu cualificație pe jumătate de cât
cea a preoților nostri poți ajunge la
2—3000 fl. venit anual. Preoții nostri
variază în venitele lor de la 100—700
fl. E adevérat, că nu rěsplata luméscă
are să fie atractivul la statul preotes-
c. Dar adevérat e și aceea, că la fapte
eroice nu e obligat nimení, și apoi fa-
milia și copiii nu-i poți ținé și crește
numai cu rugăciune și post.

Dar pe lângă aceste cestiuni mai
sînt încă fórté multe, și încă de ín-
semnătate tot atât de mare.

Prin legile bisericéșci-politice po-
porul s'a îndepártat de la cler, vađa
clerului a scăđut. De altă parte e
sciut, că viitoriul nostru atirná de la
conservarea dependenței, ce o are po-

porul de la cler. Dacă până acum am
putut resista ademenirilor dușmane, dacă
inimicul n'a putut străbate în șirurile
nóstre, este, pentru că poporul a ascultat
cu încredere de conducătorii săi, de cler.

Dacă deci e vorbă, să ne păstrăm
tăria nóstră, atunci datorința nóstră
este, ca să nu scápăm din mână con-
ducerea poporului nostru. Și pentru ca
să se póta întimpla acésta, e de lipsă,
ca să indoim zelul și să convingem
poporul, că adevératul lui conducător,
părinte și binevoitor e numai preotul
singur.

Spre acest scop este de lipsă, ca
preoțimea nóstră să-și implinéscă cu
tótă sfínțenia datorințele sale pastorale.
Preotul este nu numai preot, care trebuie
să aducă jertfa cea sfíntă pentru popor,
ci este învățator al poporului. Obliga-
mentul acesta de învățatorii al poporului
trebuie să-l indeplinéscă clerul nostru
în măsură însușită. Cu vreme și fără
de vreme trebuie învățat poporul, arě-
tându-i-se calea cea adevérată atât în
privință luméscă, cât și mai vîrtos în
privință spirituală.

Fără de asta biserica nu va puté
resista năvălirilor dușmane, și poporul
va perde credința și cu credința tot.

A fară de acestea cestiuni mai sînt
încă altele multe, ce privesc admini-
strația, cari tóte reclamă o organizare.

Sîntem convinși, că membrii si-
nodului vor fi conscii de gravitatea
misiunii, ce o aū, și că vor contribui
cu lumina sfaturilor sale la aceea, ca

Feuilleton.

Procesul Episcopului I. I. Clain.

Studiū de George Bogdan-Duică.
(Continuare.)

Dályai mai comunică o rezoluție a si-
nodului, care, fiind adevérată, întăresce pe
deplin acusa, că episcopul începuse a cocheta
cu schisma, și ne plécă judecata spre întăia
alternativă pusă mai sus. Clain pusese la
punctul 9 chestiunea preoților ordinați în
alte țeri, *utrum recipiendi sint aut non?*
Chestiunea ast fel pusă era din punctul de
vedere al consolidării unirii un regres. Si-
nódele ținute tot sub Clain la 1732 și 1742
se ocupaseră cu acésta chestiune. ¹⁾ La 1742
se decisese, ca acești preoți la cele preotes-
c de aici în colo „să nu se slobódă, nice să
se mai priméscă”. Și totu-și Clain mai revine
el însu-și în 1744? Din ce motive? Resoluția
de la 1744 era mai favorabilă preoților „din
țeri străine” de cât cea de la 1742.

P. Dályai mai comunică o singură re-

soluție, relativă la chestiunea veche a mă-
năștirii, chestiune rěmasă neisprăvită de la
sinodul din 1742. ¹⁾ Alte decisiuni nu mai
publică, ceea ce constituie un fapt remarcabil.
Secretarul, care însu-și zice, că va comunica
rezoluțiunile, „in quantum recordari possum”,
de ce să-și fi adus a mințe numai despre
rezoluțiile, care stăteau, cu o singură escepție,
în raport cu punctele de acúșă? De ce să
nu-și fi putut aduce a mințe și de cele alalte?
Orí póte i-s'a spus, că cele alalte nu sînt de
interes pentru chestia de căpetenie? ²⁾ În-
trebarea este îndreptățită, rěspunsul nu sîntem
în stare a-l da. ³⁾

Relațiunea lui P. Dályai se deosebesce
mult de denunțările guvernului și catolicilor.
Acestea aū făcut relativ la chestiuniile. pe
care și P. Dályai le raportéază. raporturi exa-
gerate, în care aū depus propriile interpre-
tațiuni tendențioșe, inspirate de interesele lor.

¹⁾ Moldovan, Acte sinodale I. p. 147. ad. 3.
²⁾ Veđi adausul Nr. 4. La punctul 5 cf. Mol-
dovan, Acte I. p. 150, 7; la p. 6 și 7 cf. Acte I. p.
152—153 etc. erau chestiuni vechi și pentru cazul
de față indiferente.

³⁾ Ar fi înteressant, să se publice, dacă se află
scirfi și despre acest secretariū, pentru ca și el să fie
mai bine cunoscut.

ale unor cuvinte și concluse, care nu excludeau
prin o formă mai precisă o interpretare falsă.

Calumniile acestora aū adaus și alte
crime. Cele *politice* erau preferite, pentru ca
să-i facă și mai sigură căderea. Resultă adecă
atât din excerptul lui Rosenfeld din protocolul
conferinței de la 25 Sept. 1744. ¹⁾ cât și din
§§-ii 56—66 ai întrebărilor puse lui Clain,
că el ar fi pomenit despre nisce puteri străine
amenințând. Ce rost a avut amenințarea?
La al cui îndemnu a făcut-o? De ce? Cu ce
scop? Despre acésta s'a înteles și cu alții?
Cum, prin graiū orí în scris? A mai comu-
nicat și altora și cele alalte puncte pertractate
în sinod? Cui, în ce chip? Ce i-s'a rěspuns,
și cine i-a rěspuns? O plóe de întrebări cu
înțeleș întunecat și supératoriū de prepuelnic
îl aștepta pe Clain în acésta privință. Dar
ele sînt tot de o dată atât de deplasate, în
cât ne simțim dispensați a ne ocupa de ele.

Cadrul acúșei era așa dar acesta: o
politică suspectă externă și una, internă an-
tigubernamentală părea, că se întemeiéază între
Români, avěnd ca autor și conducătoriū pe

¹⁾ Care sună așa: »fideidigne porro referebatur,
quod eadem in synodo, idem Eppus exteras etiam
potentias interminatus sit.«

¹⁾ Moldovan, Acte Sinodale II. p. 97 și I. p.
148 și 151.

intențiunile nobile ale bunului nostru arhieru să se realizeze cât se poate de perfect.

În speranța acesta salutăm din nou întrunirea sinodului arhidieceșan!

Sinod bisericesc român gr. cat. — Cu inscripția acesta scrie „Alkotmány“ următoarele:

„Victor Mihályi, arhiepiscopul gr. cat. din Blaș, a convocat pe 17 a c. la Blaș sinodul general al arhidieceșei de Alba Iulia și Făgăraș. Convocarea sinodului, — așa zice convocatoriul, — a devenit necesară în urma situației grave a dieceșei și mai ales a bisericii române gr. catolice. Sinodul acesta în rîndul cel dintâiu va fi chemat a determina poziția, ce va avea să o ia preoțimea în cestia congruei, căci în forma, în care guvernul va să introducă congrua, preoțimea română gr. cat. nu o primesce. de ore ce prin acesta preoțimea va fi atîrnătoare de la placul guvernelor. — De mare moment e acest sinod și din cauza, că arhiepiscopul Mihályi, abătîndu-se de la îndatinarea înaintașului său, va să împlinescă afacerile bisericesei mai momentose cu conțurarea și scirea clerului inferior, pe când înaintașul lui a împlinit toate numai cu ajutoriul consistoriului, și foarte a rare ori a convocat sinodul. Românimea greco-catolică, ba și cei de confesiunea greco-resăritenă, se bucură foarte tare de convocarea sinodului, și foile române își exprimă sperarea, că sinodul acesta va lua poziție hotărîită în cestia congruei, ceea ce o vor imita apoi cele alalte diecese și și greco-resăritenii, prin ce întregă preoțimea românească va pretinde o congruă uniformă onestă. O altă acțiune importantă a acestui sinod e mai de parte, ca să dea ajutorii și școlilor confesionale gr. catolice, întru cât foarte multe școli confesionale nu sînt în stare a plăti pe învățători în sensul legii așa. că unele au fost silite a cere ajutoriul guvernului, prin ce sînt espuse pericolului de a fi statificate.“

Mișcarea din Anglia spre întorcerea în biserica catolică o conced acum chiar și

foi liberale, de și o fac acesta foarte nebucuros. Forțe revoltată e acum asupra acestei mișcări liberala fruntașe „Vossische Zeitg“. Ea scrie următoarele:

„De când Papa Leo a negat validitatea ordinațiunilor preoțesci anglicane, de atunci în cercurile bisericii înalte anglicane domesce o consternare vedită, pe când romano-catolicilor le-a crescut foarte tare curajul, și ei contéză cu siguranță la aceea, că hotărîrea papală va trage pe mulți din membrii bisericii de stat în sinul bisericii „singur mântuitoare“. Lunii s'a ținut în Liverpool o conferență diecesană, în care s'a vedit foarte limpede impresia adăncă, ce a avut-o hotărîrea papală asupra membrilor bisericii înalte; aceștia nu vor să-și de-a odihnă, până când Roma nu le va recunoște, că ei sînt „preoți jertfitori“ în tocmă ca și preoții bisericii romane. Consternarea acesta deplorabilă a celor din biserica înaltă deșteptă indignarea dréptă a celor alalte direcții din biserica de stat, și reprezentanții lor au dat în Liverpool destul de clar să se pricépa, că omenii așa de deplorabili ca membrii aceia ai bisericii înalte, cari doresc atât de nebunesc, ca episcopul Romei să recunoască ordinațiunea lor preoțescă, după drept ar trebui să se eschidă din biserica anglicană. Asta a avut cel puțin rezultatul, că în sfârșit și cei ai bisericii înalte au votat pentru o rezoluție, care nebagând în samă hotărîrea papală accentuază validitatea ordinațiunilor anglicane. Dar durere, pe cum ni-se scrie din London, lucrurile nici între laicii bisericii înalte nu staū de loc bine. Un școlariu de unăzi n'a voit, să se cuminece, de ore ce auđise, că Papa pe clericii bisericii lui nu i-a recunoscut de preoți ordinați după lege, cari să pótă ierta păcatele, și Marți într'o adunare a societății „Catholic Truth Society“ a declarat cardinalul Vaughan, că în urma hotărîrii papale s'au întimplat deja numérose treceri la biserica catolică și se așteptă de asemenea numérose treceri în timp scurt. Asta o conchide el din aceea, că mulți protestanți s'au adresat cătră el și cătră alți preoți catolici ceréndu-le sfatul. Abstragénd de la aceea, că nu există nici o cauză de a

se îndoi în cuvintele cardinalului, o ast fel de purtare coréspunde pe deplin serioșității, cu care Anglezii se obișnuesc a tracta cesti bisericesci. S'a împlinit deci aceea, ce s'a fost prezis lordului Halifax la începutul acțiunii lui celei singulare. Ce estensiune vor ave trecerile acestea la biserica catolică, aceea acum încă nu se pôte constata de loc, de ore ce, pe cum s'a hotărît în adunarea de Marți, biserica catolică are de gând, să bată ferul, până e ferbinte, adevă să cerce a trezi pentru o trecere în masse la biserica catolică o mișcare puternică prin respândire de scrieri și prin visitarea protestanților. Silințele acestea sigur nu vor rămâne lipsite de rezultat.“

O voce din sinul clerului român unit.

— Sub titlul acesta „Gazeta Transilvaniei“ în numărul său 240—1896 publică o corepondență necualificabilă din péna părintelui Ioan Papiu, în care se batjocoresce memoria fericitului arhiepiscop Vancea și tot o dată și sinodalitatea din biserica noastră, pe cum și modul de guvernare a bisericii noastre.

Ca să vadă cetitorii nostri, ce fel de voce este „vocea“ părintelui Papiu, le împărțăm, că părintele Papiu a fost paroch în Mărgău din protopopiatul Morlăci, pentru abuserile sale înse prin sentență ridicată la valóre de drept pe timpul vacanței scaunului mitropolitan a fost lipsit de parochie și a fost suspendat pentru mai mulți ani.

Credem, că după deslușirea asta e de prisos a mai accentua, cătă valóre merită încercările de stil ale Sfinției Sale.

Nu ne rămâne deci alta, de cât să gratulăm „Gazetei“, pentru că publică ast fel de voci. Așa ceva încă numai în ziaristica noastră se pôte întimpla.

Studentii din Viena cătră studenții din Blaș.

— Studenții universitari din Viena au adresat studenților din Blaș o epistolă deschisă, în care se încercă a le aréta enorma crimă, ce au comis-o prin visitarea esposiției din Budapesta.

După cum sîntem informați epistola și-a ajuns scopul: Studenții nostri plâng cu amar, mai virtos pentru că freamétul frunze-

nelineștitul episcop și acesta fiind destul de cu minte, pentru ca să supună interesului național interesul confesional și așa sdruncinat.

Și cine cuteza a lua direcțiunea acesta absolut diametral opusă politicii Mariei Teresiei? Un om, răspundeau denuncianții, care cheltuesce banii clerului, care face nici un folos (§. 73 din adausul Nr 5), care face mulți popi, de și ei nu sînt de lipsă, pentru ca el să pótă lua des taxe de hirotonire (§ 69 și 71), și-i face chiar fără a mai cere de la o vreme jurămintul de fidelitate datorî a-l face pe S. Unire (§. 72), că primesce popi ordinați de schismatici (§. 70), acuză care coincide cu rezoluția de la P. Dályai; că nu se opune literaturii bisericesci schismatice, asupra căreia era datoriu, să fie cu grije de polițist (§. 68), că-i nepotist, care își ocrotescé nemurire. ¹⁾

Toate acestea trebuia, să producă la Viena impresia, că I. I. Clain se ocupa mai mult cu treburi lumesci de cât cu reprezentarea lui Isus Christos; impresia a fost formulată în §. 75 și cei următori din întrebările puse lui Clain. Și aici răsufă și tendința proce-

¹⁾ Acusa acesta putea, să prindă bine la cei ce sciau, cum I. Clain obținuse nobilitarea per litteras aruales a lui Toma Clain-Micul fratelui său pe basa unui arbore genealogic de 11 generațiuni, din care nu lipsiau nici Basarabi, nici Movileșci, „a communi stirpe Ioanne nepote Mogilla Bassaraba Duce Moldaviae anno 1306 vivente“! L. Rosenfeld, după actual cano. autic. 104 ex 1735.

sului: a îndrepta stările din Ardeal îndreptând mai întâiu pe episcopul și anume ceréndu-i-se acestuia, ca el să renunțe la lucrările sale politice (§. 77) și să fie numai păstor sufletelor.

Se punea la cale o încovoală a unui stejar, nu o frângere; stejarul a preferit înse, să fie frânt, de cât să se vadă încovoat.

VII.

Împărătesa Maria Teresia era o femeie piósă, dar nu era și tolerantă; ea nu s'a putut ridica până la vederea, că toleranța nu este o măsură religioasă, ci politică, care-i necesară, în dată ce într'un stat se află aderenți ai feluritelor religii ¹⁾; în 1777 încă ea scria lui Iosif II. că și mai puțin de cât spiritul de persecuțiune, ar puté admite spiritul de tolerantism ori de indiferență ²⁾; și totuși, adauge Friedberg, nici un regent austriac nu s'a folosit atât, cât ea de dreptul *circa sacra*. Ba cât va timp după ce s'a sfârșit afacerea și rolul lui I. I. Clain, Maria Teresia a ținut, ca Papa Clemente VIII să-i recunoască în mod deosebit privilegiul dat regelui ungăr prin faimosă bulă a Papei Silvestru II cătră Stul Ștefan. ³⁾

¹⁾ I. Majláth, Geschichte des österr. Kaiserstaates V. p. 89.

²⁾ Dr. E. Friedberg, Die Gränzen zwischen Staat und Kirche p. 138.

³⁾ G. Phillips, Kirchenrecht VI. p. 744.

Privilegiul acesta, dat regelui Ștefan și tuturor următorilor săi, a avut un rol și în procesul lui I. I. Clain. Autenticitatea lui este, nu-i vorbă, contestată de paleografi și istorici celebri; chiar și apărătorii lui trebuie să concéda, că documentul este cel puțin întepolat, cum zice Knauz, ¹⁾ ori cel puțin tare interpolat, cum se exprimă Vering. ²⁾ Drepturile cuprinse în el nu au fost înse abandonate de regi, cum abandonară erudiții autenticitatea documentului, care le cuprinde. Episcopul Clain a simțit și el efectul lor.

În urma conferinței ministeriale de la 25 Septemvrie 1744 Maria Teresia a vedut, că réul născut în Transilvania trebuie vindecăt, și a invocat ca basă a serioșei sale proceduri bula pontificie dată regelui Ștefan -i a nume pasagiul: „*Et secunđum quod Divina gratia te et illos docuerit, Ecclesias Regni tui praesentes et futuras nostra et successorum nostrorum vice disponere atque ordinare Apostolica simul auctoritate concessimus.*“ Așa scrie Rosenfeld după protocolul acelei conferențe. ³⁾ În puterea acestui text Maria Teresia dispune, ca toate punctele de acuză cuprinse în denunțările

¹⁾ Ferd. Knauz, Monumenta Ecclesiae Strigoniensis p. 20: „Litterae ergo hae ad minimum interpolatae sunt.“ Knauz, care a scris la 1874, era canonic și bibliotecariu al metropoliei de Strigoniă.

²⁾ Vering, Lehrbuch des kath., orient. und prot. Kirchenrechts editia 3. p. 141.

³⁾ Hof-Kanzlei-Zahl 66: 1745.

lor de pe câmpul libertății le străpunge inima. Păcat numai, că pe acel câmp nu sînt frunze!

În colo studenții din Viena asigură pe studenții noștri de iertare. Asta e și frumos și generos. Cu iertarea se închie contul.

Studenții noștri cu iertarea, — ér studenții din Viena cu amintirea unei fapte „generoase“.

O declarațiune. — „Tribuna“, „Gazeta Transilvaniei“ și „Dreptatea“ publică următoarele:

„Declarațiune. — Față de apăsările apărute în numărul 231 al ziarului „Dreptatea“ sub titlul „Împăcare?“, cari se refer la protocolul luat în 15 Octombrie 1896 în consiliul juriului de onoare, emis din partea comitetului național român pentru judecarea și eventual aplanarea diferențelor ivite între presidentul comitetului dr. Ioan Rațiu, membrul comitetului Iuliu Coroian și secretarul dr. Vasile Lucaciū: juriul de onoare declară din nou, că afacerea ivită între susnumiții domni o privesc de terminată prin declarațiunile lor cuprinse în citatul protocol și prin lămuririle detaiate făcute de ambele părți. — A fară de acesta juriul consideră, că din declarațiunile cuprinse în acel protocol iese în de ajuns la ivelă, că partea politică a controverselor ivite între numiții domni a fost tratată și lămurită pe deplin, până ce s'a ajuns aplanarea neînțelegerilor reciproce. — Tratarea specializată a tuturor împrejurărilor, pe baza cărora juriul a trebuit, să pronunțe verdictul său cunoscut, a fost și este considerată de superfluă și neoportună; pentru că de o parte ar fi contra discrețiunii impuse prin regulile buneii cuviințe, pe de altă parte contra intereselor cauzei naționale, cari interese trebuie să fie în prima linie decizătoare pentru acțiunile fie căruia Român, și cari interese cu deosebită atențiune au fost luate în considerare din partea juriului, când a declarat afacerea de închiată. — Deș, Olpret, Abrud, Arad. — Dr. Teodor Mihali. Alesandru Filip. Dionisiu Vajda. Petru Truța.“

Noi publicasem articolul „Împăcare?“ apărut în „Dreptatea“. Ne-am privit deci datorii a publica și „Declarațiunea“ acésta.

Noi ținem a constata, că autorul articolului „Împăcare?“ nu a provocat pe membrii juriului, ci pe dnii Dr. Rațiu, Iuliu Coroian și Dr. Vasiliu Lucaciū, să dea deslușire, și a nume nu despre faptul (?) împăcării lor, ci despre aceea, că din ei care a înfundat cauza noastră națională.

Se svonesce tare, că împăcarea dlor a fost numai o comedie cu sfund tragic, tragic cu deosebire pentru poporul nostru, care își vede cauza sa națională încercată.

„Tribuna“ în loc de a călări usque ad nauseam pe cestiunea mergerii studenților din Blaș la espositia din Budapesta mai bine ar face, dacă ar lumina pe Români referitoriū la acela orī aceia, cari au înfundat cauza națională. Nu ne porțe de nas cu frase ca aceea, că deslușirea acésta ar fi „superfluă și neoportună“ și „contra intereselor cauzei naționale“. Causa națională pretinde, ca noi să scim, cui ne-o încredem, să fim convinși despre aceea, că am concredut-o unor mână destoinice și curate.

Correspondentul din Blaș al „Tribunei“ zice, că a câștigat premiul fixat de noi, dacă va pute dovedi sila, ce s'a făcut vre unuia din studenții din Blaș, ca să viziteze espositia din Budapesta. El așa susține, că a dovedit-o acésta — prin aceea, că el susține și mai de parte faptul silei aceleia. Noi din nou îi declarăm, că nu avem cuvinte de a ne retrage promisia.

Constatăm cu o cale, că dînsul prin tragerea neîncetată priu noroiū a gimnasiului din Blaș a meritat titlul la alt fel de premiū. De cum va redacția „Tribunei“ nu e aplicată a-i acorda premiul acesta, poțescă dîni cu totă încrederea la administrația foii noastre, — premiul e în contant.

Revista bisericească.

Din Patrie.

În 6 a c. ministrul Wlassics petrecînd în Viena a vizitat pe nunțiul Taliani. Foile din capitală aduc visita acésta în legătură cu apropiata umplere a scaunelor episcopesci vacante.

În 11 a c. Statul catolic din Tran-

silvania și-a ținut adunarea sa anuală în Cluș. Cei adunați au hotărît, să se subșternă Maiestății Sale un memorand, prin care să se cêră organizarea și codificarea grabnică a autonomiei catolicilor din Ungaria. Cererea acésta e motivată mai ales prin raporturile schimbate în urma legilor bisericesci-politice.

Revista politică.

Afaceri interne.

În zilele din urmă s'a născut un conflict între „Nemzet“, semioficiosul guvernului unguresc, și între „Fremdenblatt“ și „Oesterr. Korr.“, semioficiosele guvernului austriac.

„Nemzet“, îmbetat de succesele alegerilor aranjate de Bánffy, a declarat, că guvernul unguresc stă foarte bine, are majoritate, cum n'a mai esistat până acuma. Guvernul austriac ar puté să învețe de la cel unguresc. Guvernul austriac n'are majoritate în parlament, și de aceea trebuie să pacteze de pe o zi pe alta, dacă vre, să ajungă la ore ce.

La acestea „Fremdenblatt“ a răspuns, că în Austria fiesce care lege nouă „s'a adus cu aprobarea tuturor partidelor, pe când în Ungaria fiesce care act legislativ se prezintă cu lărmuire“. Érá „Oesterr. Korr.“ spune lui „Nemzet“, să măture înaintea ușii proprii și să nu asemene raporturile din Ungaria cu cele de din colo de Laita, căci prin acésta cabinetul Badeni s'ar vedé silit, „să respingă în chip energic ast fel de atentate“.

Austria.

După Viena a urmat Austria inferiōră. Alegerile pentru Landtag, cari au decurs în zilele trecute, au avut de rezultat învingerea conservativilor asupra liberalilor celor ce erau până acum în majoritate. Din 78 mandate au obținut antisemiții 47, conservativii dintre proprietarii mari 4, érá partidul german național 3, cari la olaltă fac mai bine

contra lui Clain să fie discutate în comisiunea aulică delegată pentru afacerile transilvane, aci să se formuleze o serie de întrebări, și episcopul Clain să fie interogată pe temeul acestora. ¹⁾

VIII.

Comisiunea, care avea, să asculte pe Clain, era compusă din consilierii Managetta, Wöber, Koch, apoi Cozma și Csató; ea era instituită de la 16 Novembre 1744. Atâta

¹⁾ Cred, că-i bine, să pun aici și textul bulei lui Silvestru II pentru a-l face cunoscut și la publicul mai puțin studios. Tot de aceea îl pun în traducerea nemțescă a de sigur autoritatului Phillips I. c. p. 744: „Daher wünschen wir in Anbetracht Deiner Verdienste Deine Herrlichkeit und Deine Rechtmässigen Erben und Nachfolger, welche, wie vorher bemerkt, gewählt, und vom apostolischen Stuhle bestätigt worden sind, jetzt und zu ewigen künftigen Zeiten mit einem ganz besonderen Privilegium zu schmücken, dass nämlich Du und sie, nachdem die Krönung mit der Krone, welche wir schicken, der Deinem Legaten übergebenen Formel gemäss, stattgefunden hat, das Kreuz als Zeichen des Apostolates vor Dir oder Euch tragen lassen dürft und könnet und sie dürfen und können und zugleich gewähren Wir Dir mit Apostolischer Auctorität, dass nachdem, was die göttliche Gnade Dich und sie lehren wird in Betreff der gegenwärtigen und zukünftigen Kirchen Deines Reiches an Unserer und Unserer Nachfolger Stelle Du und Sie verfügen und anordnen mögest und mögen.“

spune Rosenfeld despre compoziția ei fără a înșira măcar pronumele membrilor. Barițiu fără a sci, din cine era compusă, declară pe nevădute, că ea era alcătuită din „adversarii declarați“ ai lui Clain. ¹⁾ Noi avem cu totul altă impresie. Ioan George Managetta, un bătrân consilier de curte și conferență (*Hof- und Konferenzerath*), fusese multă vreme referent în consiliul de stat (*Staatsrath*); în 1722, 1728 și 1729 fusese al treilea comisariū la dieta Ungariei, unde era vorba de sancțiunea pragmatică. ²⁾ Consilierul Ignatz Koch era un bărbat cu mare influență la curtea Mariei Teresiei. Atât Koch, cât și Toma Augustin Wöber au fost pentru meritele lor indigenați și în Transilvania la 1753. ³⁾ Este posibil, că meritul de a fi fost judecători ai lui Clain nu va fi fost aședat între cele mai din urmă, când în dieta Ardealului s'a vorbit de indigenarea lor, dar sigur este, că în acea comisie ei intraseră tocmai în puterea situației lor eminente și a priceperii lor în afaceri. Eū găsesc deci și în numirile din comisie o nouă probă de serioșitatea, cu care era tratată la

¹⁾ Părți alese I. 429.
²⁾ Wurzbach, Biographisches Lexicon XVI. 382—383.

³⁾ Incze J. Erdélyország ujjab országgyűlési

Curte chestiunea lui Clain. Cozma și Csató erau și ei bine inițiați, pricepuți, temeșnici în afacerile țerilor noastre. Pe Iosif Cozma îl găsim de pildă subscriind, ca oficial c. r., diploma lui Carol VI din 21 August 1738, rescriptul din 9 Sept. 1743 al Mariei Teresiei ¹⁾ și alte multe acte de importanță în desvoltarea mișcării religioase, cu care se complicase afacerea lui Clain. Asemeni pe Csató. Nu putea fi deci vorba de adversari, — de și unii vor fi fost; înainte de tôte era vorba de omeni cunoscutori ai afacerilor și — de reprezentarea și a Curții în comisie. Aceste vorbe din urmă le putem scrie fără șovăire, în dată ce întilnim aici numele lui Managetta și Koch.

Comisiunea acésta avea misiunea, să culegă de la Clain informațiunile trebuincioșe, rămânînd, ca după aceea să se dea curs, de va fi de lipsă, unei cercetări și în formă incontestabile. Întrebările ei probéză, că intențiunea era, ca cercetarea să se biforce într'una politică și alta canonică.

(Va urma.)

de două din trei părți ale deputaților, pe când liberalii nu au putut dobîndi nici a treia parte a mandatelor.

Partidul liberal din Reichsrathul Austriei încă e în descompunere. Deputații germani din Boemia au ieșit din clubul liberalilor din motivul, că clubul țînnta actuală a guvernului nu o judecă așa, pe cum ar dori ei.

Germania.

Centrul Reichsrathului din Berlin a îndreptat cancelarul următoarea interpelare: „Este cancelarul imperiului în poziția de a da deslușire. 1) dacă a existat convenție secretă până la anul 1890 între Germania și între Rusia; 2) de cum va da, atunci ce evenimente au fost cauza, de convenția nu s'a renoit; 3) ce înrîurintă au deprins comunicatele referitoare la convenția acésta asupra raportului Germaniei cu alianța întreită, pe cum și cu cele alalte puteri?”

Italia.

„Osservatore Romano“ publică scrisoarea, ce a îndreptat-o Sfinția Sa în 11 Maiu a. c. lui Menelic, pe cum și răspunsul datat din 1 Octobree, ce l-a adus Msgr. Macario Sfinției Sale de la Menelic. Scrisoarea Sfinției Sale constată, că deținerea captivilor nu mărește puterea lui Menelic, dar lungesce durerea alor mii de mame și soții. Papa declară, că el iubesce pe captivi ca pe fiii săi, și recercă pe Menelic pentru numele Preasfintei Treimi și pentru tot, ce-i este regelul mai scump, să dea captivilor libertatea. Răspunsul negusului începe cu cuvinte de laudă pentru persoana lui Macario, ér apoi continuă astfel: „După pornirea cea dintâi a inimii mele voisem, să corăspund în dată dorinței nobile a Sfinției Tale, de ore ce și eu deplâng numeroși nevinovați, fără ca să le port vina. Durere, dorința mea ferbinte de a satisface dorința Sfinției Tale, a încrucișat-o neașteptata ținută a guvernului italian, care în butul dorinței exprimate de a închia pace și de a restabili raporturi bune continuă a lucra împotriva mea, ca și cum ne-am afla în stadiu de război. Datorința mea ca rege și părinte al poporului meu mă opresce a jertfi între ast fel de împrejurări singura garanță a păcii, ce o am în mână, pentru ca prin acésta să corăspund dorințelor Sfinției Tale și de o dată și dorințelor mele.“ Scrisoarea lui Menelic se închie cu sperarea, că glasul Papei în favorul cauzei lui celei drepte va produce împlinirea cât mai în grabă a dorinței comune de a elibera pe captivi. În sfârșit incredințază Menelic pe Papa despre tractarea bună a captivilor.

Corespondințe.

Din tractul Rechinului în 12 Novembre 1896.

Domnule Redactor!

Ne aflăm în fața unui eveniment de mare însemnătate în viața noastră publică-biserică. Sinodul archidiececan este convocat pe ziua de 17 Novembre st. n. a. c. În su-și Escelența Sa Mitropolitul zice în circularul, prin care aduce la cunoștința

clerului archidiececan ziua sinodului, că interese de mare importanță ale administrațiunii archidiececane îl îndemna, să convoce acel sinod. Bunului Archiereu îi zace la inimă binele și înflorirea clerului și archidiececsei, carea provedința divină l-a încredințat-o spre păstorire.

Vor alerga la Blaș reprezentanții clerului din întregă archidiececa, ca acolo împreună cu Părintele lor și cu membrii Veneratului Capitul să desbată în Domnul cele bune și salutare pentru prosperarea clerului și a sfintei noastre biserică.

Pote că seria obiectelor desbatende este deja stabilită. Cu toate acestea colonele acestui prețuit ziar fiind declarate de deschise pentru discursiunii previe, întru și eu în medias res.

În nrul 44 din acest an al „Unirii“ confratele Z. de la Cluș spre îmbunătățirea sortii materiale a preoților pledază între altele pentru afilierea alor 2 - 3 parochii mai mici sub un singur preot. Sînt întru toate de acord cu cele desfășurate de dînsul și planul îl află de realizabil și conducător la scop. „Ajută-ți însu-ți, și-ți va ajuta Dumnezeu!“ ziceți și Dvostre în nrul trecut al acestei foi; până când ne vor ajuta străinii cu congruă, să ne ajutăm noi inși-ne. Afilierea întru ajungerea acestui scop este espedientul cel mai potrivit, și noi trebuie să ne folosim de el, căci atunci și în cestiunea cu proiectata dotare congruă vom fi în poziție de a ne pute declara, că o primim ori o respingem, după cum condițiunile, sub cari ni-se va oferi, vor fi acceptabile ori neacceptabile din partea noastră.

În legătură cu acésta înse e de dorit clasificarea preoților și a parochiilor, ca ast fel fie care preot să scie, că în parochie de care clasă se află, și când îi vine timpul de a se promova. Se întimplă, că se dă o parochie mai bună în concurs, și la aceea se insinuă atâția chemați și nechemăți, în cât pe lângă aceea, că Prea Veneratului Ordinariat îi dă foarte mult de lucru, dar îl aduce și în perplexitate nesciind între atâția inși pe care să alégă; ér dacă se conferesce unuia, în a fără în preoțime se dă ansă la diverse suspiciuni și imputări. Ordo este anima rerum, și: Serva ordinem, et ordo servabit te. Regula și disciplina contribue mult la înaintare și prosperare și încunjură iregularitatea și abuzul. Dacă preoții și parochiile ar fi clasificate, fie care ar scie locul și timpul, când să-și cêră înaintarea, ér Prea Veneratul Ordinariat ar fi cruțat de atâtea molestări.

Află cu cale a suleva la acest loc și o cestiune școlară. Este sciut, că poporul nostru se află aședat în multe comune mixte și încă în minoritate față de conlocuitorii magiari. Este sciut și aceea, că acești din urmă de-a rîndul și-au prefăcut școlile confesionale în școli de stat și și-le-au provădut cu câte 2—3 învățători. căci statul le-a dat ajutor, pe când noi în atari comune numai prin afiliere cu docente ambulante ne-am putut susține până acuma școlă noastră. Pe când deci la noi pe de o parte învățămîntul numai vegeteză, pe atunci pe de altă parte amenințări și șicanări ne vin în continuu din partea inspectorilor regesci și a școlilor de stat, a căror auctorități pe drept pe nedrept făuresc asupra noastră felurite acuse și insinuațiuni. Ba poporenii nostri sînt directe provocați, să-și trimită pruncii în școlile de

stat, unde nu au a plăti de cât 5% după florenul de dare, și în multe locuri pe lângă totă capacitatea și rezistența celor chemați îi și trimit.

Este evident dară, că în atari locuri și între atari împrejurări este imposibil a ne pute susține școlă noastră în viitor; cu atât mai virtos, că dacă vor sosi quinquenalele, și vom cere de la popor jertfe nouă, acelea poporul sigur nu le va da, fiind și alt cum miser.

Drept aceea este o dorință generală, ca în acest sinod să se tracteze și cestiunea școlilor noastre amenințate. și dacă nu alt cum, Înaltul Guvern archidiececan de cu timp să între în tractative cu guvernul țerii cerend, ca în atari comune mixte, cari ad școlă de stat, limba de propunere încă să fie mixtă, adecă magiară-română, eventual pruncilor gr. cat. pe lângă religiune să li-se propună și limba română. Atari școli de stat mai există în alte părți ale țerii, cu deosebire prin Banat.

Am adus acestea în speranța, că vor afla resunet în sinul Veneratului Cler și după merit vor fi ponderate.

Sincerus.

Banat în 12 Novembre 1896.

Salut pe „Măgureanul“ pentru ingenioasă idee din nrul 42 al „Unirii“ din a. c.

Aparițiunea „Unirii“ ca ziar cotidian este mai mult de cât dorința noastră a tuturor, este un imperativ dulce, căruia bucurios ne vom pleca capul.

Sau până când vom mai aștepta?

Până când vom mai suferi umilirea noastră?

Până când vom mai cumpăra hulă și batjocură asupra bisericii noastre?

Până când vom mai plăti o presă, carea timbréză instituțiunile bisericii noastre de „porniri periculoase“?

Nu voesc, să mă întorc de parte cu recriminările, ci să considerăm numai anul acesta urgisit „milener“. Câți preoți au fost cruțați de gura nespălată a ziaristiceii noastre? Câți nu au fost onorați cu epitetele de Îndă, trădători de neam, lăpădături ș. a. Ce să mai zic despre purtarea scandalosă a presei noastre față cu circularele episcopesci în acésta privință? — O! aici „Tribuna“ are merite vecnice!

De parte de mine, ca să mă fac judecătorul asupra faptelor archiereilor, preoților, una înse fie-mi permisă a întreba: Este frumos ori ecuitabil, ca aceștia să fie întru atâta batjocoriți, pe când altora, cari au făcut tot asemenea lucru, nu li-se zice nici o vorbă legănată?

Cunosc între alții pe un onorabil domn, — fondator și susținător de frunte al „Dreptății“, — carele și-a ținut întregă familia două săptămâni la „tîrgul de sdrențe“, fără ca să se fie scandalisat cineva pentru acésta, și fără ca să-i fiu cetit numele undeva notat publice, că ar fi făcut ateatat asupra decorului național. Și pentru ce? Pentru că acest domn nu este preot, și nu a mers gratis, ci cu paralele sale adunate de pe spatele poporului român, — pentru că și dînsul e „român mare“!

S'a votat legea pentru ridicarea salarelor învățătoresci; presa noastră striga cu o auctoritate suverană: Acolo sînt preoții, să ne apere interesele! Dar cu ce? Poporul nostru cel laudat, că se scie însufleți, când

este vorbă de adă, face din număr. Nici un ziar național nu ne-a indicat, — a față de „Unirea“, — vre o cale, pe care să ieșim din această strîmtore. Minunî nu pôte aștepta nimenia nici de la preoțime.

Orî dacă e vorba de minunî în înțeles mai larg, nu este o minune tot, ce avem pînă acum de la o preoțime miseră? Orî dóră institutele nóstre de învățămînt, gimnaziile, internatele ș. a. sînt productul inteligenței laice? Cum stăm cu literatura? Câte sînt opurile inteligenței laice de din cõce de Carpați?

Avem advocați români avuți, avem medici, avem amployați, cãrora le surîde destul de bine norocul. Unde le sînt jertfele pe altariul națiunii? *Unusquisque tantum valet, quantum potentia viget!* Pofțescã dinșii, să adune tóte fundațiunile lor, să le asemene cu ale „popilor“. Orî apoi să tacă!

Să considerăm aici, câte sînt provențele unora și câte ale celor alalți? Și cu tóte acestea preoțimii totuși îi mai rămâne atãta, ca să pună crucer lângã crucer și să facã fundațiuni pe sama generațiunii tinere, să crească la universități advocați și medici, cari mai apoi să-și batã joc de bisericã!

De ce nu-și crece advocații pe sureulii lor? Dar nu, ei nu o fac acẽsta, cãci sînt chemați, să „represinte“ prin ospetãrii și adunãri publice, dór n'o să se înfunde între patru pãreți ca un popã de la sate, pe carele abia își permit, să-l privescã preste umër. Așa nu se adunã comorã naționalã!

Ce să zic despre iubirea și durerea de neam? Cãnd am auđit despre cutare medic orî advocat, carele să fie luat în apãrare gratis causa poporului scãpãtat? Din contrã cãți sînt preoții, cari prin plõce și vînt se îngrijesc de lipsele credincioșilor fãrã de a primi ca remunerațiune un singur crucer!

Și cu tóte acestea tot noi sîntem cei batjocoriți!

Sînt tinër și ca atare nici nu mē pot lauda cu multã esperință, dar totuși de cãnd am prins în mână și eũ gazete romãnesci, dór ași fi aflat desgolindu-se și criticãndu-se undeva și acțiunile inteligenței laice, — dar în zãdar! De multe orî imi zic: Óre acești domni să nu pęcãtuescã cu nimic în contra națiunii, singur numai preoții și erãși preoții să adncã tóte desastrela asupra nēmuli!

Imi zic, dacã am putē acoperi cu un vël în decursul unui an tótã preoțimea așa, ca să nu o vadã nimeni, nici să albã de lucru cu ea, — atuncî cu ce și-ar mai umplē gazetele nóstre colõnele?!

Imi mai zic, cã pãnã cãnd vom mai fi noi ținta și materialul de hulã al unei prese, carea noi o susținem cu banii nostri? Pãnã cãnd vom mai cumpēra frasa bombastice, cari nici de agitat nu mai sînt bune? Óre nici acum să nu ne putem emancipa de ea?

Cãnd vom avē și noi zile fericite, să putem ceti o fõce, carea durerile nóstre să le aline, lipsele să ni-le acopere, calea să ne-o arete și suffetele să ni-le recreeze?

Cãnd? Acum orî nici o datã! Signalul ni-l'a dat „Măgureanul“!

Să se emitã acțiunile, noi le vom cumpēra, și avem încredere în Dumnezeu, cã lucrul va reuși!

Un preot tinēr bãnãțan.

Dare de samã.

Subscriși aducem la cunoștința On. public, cã la producțiunea teatralã aranjatã de meseriașii români din Blaș în sara de 17 Octobree a încurs suma de 89 fl., ér spesele aũ fost 47 fl., rēmãnēnd un venit curat de 42 fl., care s'a împãrțit în două pãrți egale predãndu-se o parte (21 fl.) Reuniunii femeilor romãne gr. cat. din Blaș, ér ceealaltã parte s'a depus la cassa de pãstrare „Patria“ pentru înființãnda reuniune de meseriaș-sodalii în Blaș.

Aũ suprasolvit: Magnificul Domn Iuliu Mihãiyi 3 fl. 40 cr. și Domni: I. Fodor 20 cr., Oct. Szmigelski 20 cr., G. Bãrbat 20 cr., Vas. Oltean 20 cr., Dr. A. Bunea 20 cr., Traian Stoia 40 cr., N. N. 20 cr.

Tot pe acẽstã cale aducem mulțãmitedea mai cãldurõsã On. public pentru bunãvoința, cu care ne-a întimpinat la acẽstã producțiune.

Blaș 1 Nov. 1896.

În numele meseriașilor:

Aug. Coltor.

Ștefan Oltean.

Noutãți.

Concurs. Pentru dobîndirea stipendiilor din fundațiunea vicariului Kõszeghy se escrie concurs cu termin pãnã la 18 Novembre st. n. a. c. Pentru acele stipendii pot concurge iuriștii și studenții gimnaziali români de origine nobilã din Maramurõș pe lângã acuderea cãrții de botez, atestat despre origine nobilã și romãnã și testimoniul scolastic din anul trecut. Recursele sînt a se adresa Comiteturii și a se trimite la subscrisul. Sat-Șugãtag, la 6 Novembre 1896. *Tit Bud Vic. Maram.*

Balotagiuri. În 12 a. c. s'aũ făcut alegeri nouē în 8 cercuri, unde cu ocaziunea primei votãri nu a obținut nici un candidat de deputat dietal majoritatea absolutã. Abusurile comise la alegerile generale aci s'aũ repețit în mēsurã mai mare față cu candidații partidului popular. La *Kecskemét* conducătoriul partidului popular, contele Zichy Nãndor a rēmas în minoritate cu 58 voturi față cu candidatul guvernului Nagy Mihály. E de observat, cã aici aderenții lui Kossuth și Ugron (cel isgonit din dietã) au ajutat pe guvernamentalii în contra contelui Zichy. — În cercul *Kisuczahely-Varna* aũ fost respinși de la urnã 500 de alegători populari. Aici s'aũ decopiat fidel apucãturile proverbiale de la Neutra și Stomfa, numai ca să se pótã zice, cã a învins candidatul guvernului față cu preotul Markovics, candidatul poporului slovac. La *Vãcz* față cu preotul Révész și la *Sz. Lõrincz* față cu Darányitot prin abuseri aũ obținut candidații guvernului majoritate. Și totuși deputații aleși prin atari mijloce aũ curajul de a se gera ca reprezentanți ai poporului din respectivele cercuri.

Țeran osinđit pentru antisemitism. Tribunalul din Sibiu la 7 a. c. a condamnat la 2 septemãni de carcer ordinar și 10 fl. amendã pe țeranul Achim Rãdoiũ din Apoldul-de-jos, fiind cã a lipit pe pãretele casei de cãtrã stradã un chip pregãtit în România la 1886, care chip representã pretinsul omor ritual de la Tisza-Eszlár. Tribunalul a calificat espunerea chipului de o agitare în contra Jidovilor.

Procesul Mehadicãnilor pertractat la tribunalul din Caransebeș s'a terminat în 12 a. c. cu condamnarea alor 11 acusați, anume trei aũ fost osinđiți la cãte doi ani temniță, șese la cãte un an, unul la 6 luni și unul la 3 luni, erã patru aũ fost achitați. Pe cum se scie, la timpul sēũ unii locuitori aũ fost impușcați de gendarmi, erã acum alții sînt osinđiți. Apērãtorul dl advocat C. Bredicean a insinuat apelație.

Societatea de lecturã „Petru Maior“ din Budapesta în 7 a. c. s'a reconstituit în modul urmãtor: A). *Comitetul:* Președinte Nicolae Puican stud. phil. Vicepreședinte Victor Onișor stud. iuris. Secretar Nicolae Petroviciũ stud. iuris. Notari Cornel Pincu stud. iuris și Pavel Chimbir stud. med.

Bibliotecar Dumitru Lupan stud. phil. Cassar Ioan Pascu stud. iuris. Controlor Roman Rudnean stud. med. B). *Comisia literarã:* Președinte Ilarie Chendi stud. phil. Referent Roman Rudnean stud. med. Membr: Axente Banciũ stud. phil., Dumitru Lupan stud. phil., Victor Onișor stud. iuris, Nicolae Sulicã stud. phil., Aurel Vlad stud. iuris.

Seratã musicalã-teatralã. Reuniunea pompierilor voluntari din Blaș aranjēzã Marți în 17 a. c. sēra în sala otelului „Univers“ o seratã musicalã-teatralã în folosul reuniunii. Prețul pentru scaun 80 cr., pentru loc de stat 50 cr. Dupã reprezentare urnēzã joc.

Crucea și stindardul militar. Împērãtul Wilhelm al Germaniei Joĩ a fost de față la jurarea recrutiilor din Berlin. Dupã depunerea jurãmintului monarchul a adresat soldaților o frumoșã alocuțiune zicēnd între altele: „Acum ați jurat pe cruce și pe stindard, cã veți fi credincioși mie, aramatei și patriei. Pe cum corona nu e puternicã fãrã de spriginul altariului și al crucii, așa nici armata nu pôte susta fãrã de cruce și religiune. Voi sîntei chemați ca soldați a servi sub arme spre apērarea coronei, a crucii și altariului.“

Toleranță rusescã. Preotul rus Tolstoi a fost tras în judecatã, pentru cã a îmbrãțișat religiunea catolicã. Ca tinēr a fost pagiu al împērãtului Rusiei, dupã aceea preot. Este din familie fõrte nobilã și e nepot al renumitului general Ignatief. Împērãtul l-a fost asigurat, cã pentru îmbrãțișarea religiunii catolice nu i-se va întimpla nimic. Èr acuma cetim în ziarul „La Vera Roma“, cã dupã ce a fost depus și lipsit de oficiul bisericesc de cãtrã consistorul din Nișniĩ-Noogorod, pentru cã nu a voit, să reintrã în bisericã ortodoxã, a fost arestat și dus înatea tribunalului bisericesc din Rusia, ca să audã sentența adusã în contra lui, prin care i-s'a oprit pe timp de șese ani de a mai petrece în Petersburg și în Moscva.

Parlamentul ungar își va ține prima ședință în 25 a. c. Tot atuncî se va comunica, cãnd va deschide Monarchul dieta prin discursul de tron. În zilele prime ale sesiunii parlamentare timpul se va petrece cu constituirea oficialilor și a diverselor comisiuni.

Preot osinđit pentru cãsãtoria civilã. Preotul Vincentiũ Knezics din Rãckeve în diecesa Albei regale în predicile sale a numit cãsãtoria civilã concubinãt. A zis, cã prin legea referitõre la numita cãsãtorie se țintese numai la apēsarea catolicilor pe cum și alte espresii puțin mãgulitõre pentru nouã institutiē. Pentru fapta acẽsta tribunalul l-a condamnat la 6 luni de carcer și amendã de 250 fl. Tabla reg. din Budapesta constatãnd, cã numitul preot a comis delictul provēdut în cod. pen. § 172 p. ridicã pedēpsa la un an de carcer și încã 200 fl. amendã. În motivarea sentenței se zice, cã institutiã iuridicã a cãsãtoriei în patria nostrã o normēzã art. de lege XXXI din 1894, deci institutiē de drept e numai cãsãtoria inchiatã dupã legea citatã. Agitãnd în contra acelei legi acusatul s'a făcut vinovat de delictul circumscris în p. 2 §. 172 a cod. pen. Curia a aprobat sentența adusã la tablã.

Fușca Mannlicher model romãn în armata austro-ungarã. Ministrul de rãboiũ din Viena se ocupã de idea de a introduce fușca Mannlicher model romãn în armata austro-ungarã. Modelul romãn Mannlicher are calibrul mai mic (6¹/₂). Ministrul de rãboiũ austro-ungar a rugat pe ministrul de rãboiũ romãn, să-i comunice copii de pe rapõrtele comandãntilor de corpurã asupra esperimentãrii acestei arme în armata romãnã.

† **Emilia Marcu n. Roșca**, membrã ordinarã a „Reuniunii femeilor romãne gr. cat. din Blaș“, dupã un morb scurt și greũ la 7 a. c. și-a dat blãndul sēũ suflet în mãnile Creatorului în al 27-lea an al etãții și al 5-lea al fericitei sale cãsãtorii. O deplãnge soțul ei Simion Marcu, paroch gr. cat. în Noul sãsesc, cu ficã-sa abia de 4 ani și cu numēroșii consãngenii și afini. Dumnezeu să o aședē în locașurile dreptilor!

PARTE SCIINȚIFICĂ-LITERARĂ.

Jertfa creștinilor.

Comentar al Liturgiilor bisericii grecești.

(Continuare.)

Dar acum se naște întrebarea, cum are mărtea lui Christos să se înțelegă de jertfă adevărată? Cum se cuprind într'însa toate elementele acelea, cari se recer într'o jertfă în sens propriu? Marele arhieru Isus Christos ca reprezentant al nămului omenesc a dedicat pe altariul crucii prețioasa sa viață morții celei mai amare, pentru ca să glorifice maiestatea dumnezească în chip vrednic și să o împace, ăra ămenilor să le redobândescă totă bunăplăcerea și grația lui Dumnezeu.

a) Acela, care a jertfit pe altariul crucii, a fost Isus Christos, arhierul Dumnezeu-Om. Cel ce a jertfit pe altariul crucii, a fost deci o persoană dumnezească, a fost Dumnezeu însuși; dar el putea sevârși jertfa numai prin natura sa cea omenescă, adecă prin acțiunile de ale iubirii și ascultării, de ale supunerii și resignării, de cari sentimente era cuprins și aprins sufletul lui cel preasfânt. Prețul și meritul acestei acțiuni sacrificiale a fost nemărginit de mare, pentru că ea a pures de la o persoană nemărginită, și a împlinit-o o persoană nemărginită.

b) Ceea ce s'a jertfit pe altariul crucii, a fost ărași Fiul lui Dumnezeu după natura sa cea omenescă, sau cu alte cuvinte ceea ce s'a jertfit pe altariul crucii, a fost natura omenescă, într'u cât ea e unită în chip personal cu Cuvântul cel vecinic și prin unirea acăsta are dignitate nemărginită. Așa dar Isus Christos nu a fost numai preotul jertfei sale, ci și jertfa preoției sale așa, că el pe altariul crucii s'a jertfit pe sine însuși, a jertfit viața sa, trupul și sângele său. Căci pe cruce a murit „începătorul vieții“ (Fapt. 3, 15), pe cruce „Dumnezeu și-a pus sufletul său pentru noi“ (I Io. 3, 16), pe cruce „a restignit pe Domnul mării“ (I Cor. 2, 8), și biserica creștină e „biserica lui Dumnezeu, carea o a căștigat cu sângele său“ (Fapt. 20, 28). În jertfa crucii e deci Dumnezeu-Omul preot jertfător și miel de jertfă de o dată: el jertfese și se jertfese după natura sa cea omenescă. El e preot și jertfese, într'u cât funcționează liber și dă de bună voce viața sa; el e mielul și se jertfese, într'u cât pătimește, rabdă durere și mărte, se junghe într'u gloria lui Dumnezeu.

c) Funcțiunea sacrificială e a preotului, și așa dară și pe muntele căpăținii a trebuit să o împlinescă Mântuitorul. Ea fără îndoelă n'a constatat înuciderea și junghearea fizică, — acăsta a împlinit-o dușmanii și chinătorii lui Isus, — ci în primirea și suferirea de bună voce a morții sângerose din partea arhierului Dumnezeu-Om. „Adunarea celor violenți“ (ps. 21, 17), ghidii și ostașii, cari asemenea unor „tauri“ (ps. 21, 12) selbaticii l-au încunjurat și l-au sfășiat pe Domnul, aș voit să-l ucidă și într'u adevăr l-au și ucis în chipul cel mai crudel, dar nici de cum nu l-au jertfit; ei n'au sevârșit o faptă plăcută lui Dumnezeu, ci aș sevârșit fărădelegea cea mai mare a ucidării lui Dumnezeu. Domnul nostru Isus Christos a luat asupra-si mărtea, carea și-a ales-o după sfatul voinții sale; el a lăsat, ca mâinile celor fărădelege să turbe asupra lui; și ele aș servit Mântuitorului, pe când aș sevârșit crima sa proprie. Isus Christos a împlinit pe cruce cu intențiune preoțescă actul jertfei așa, că nesilit de nimeni din voce liberă a vărsat între dureri nespuse sângele său și în ascultarea cea mai liberă și-a dat viața sa cea nemărginit de prețioasă, pentru ca să glorifice și să împace maiestatea celui Preaînalt cea profanată prin păcat. Căci patimile și mărtea lui Christos, pentru ca să fie jertfă adevărată, trebuiau să fie de tot voluntare, trebuiau adecă să aștirne de la voința lui cea dumnezească, trebuia, ca acăsta să le primescă și să le îndrepte spre glorificarea lui Dumnezeu. Firea voluntară a patimilor și morții lui Christos se cuprinde mai de aproape în aceea, că el a lăsat, ca păcătoșii să-i chinescă trupul, cu tôte că el chiar și numai cu voința sa cea omenescă ușor ar fi putut să o împedecă; căci fără și preste voea lui totă puterea lumii și totă furia iadului nu ar fi putut să-l facă nici cel mai mic rău. Când i-a sosit ăra, Christos a lăsat de bună voce, ca inimicii lui să pună mâna pe el, și de bună voce s'a înălțat pe altariul crucii; căci deja și numai cuvintele lui: „Eș sânt!“ (Io.

18, 5) aș aruncat totă ceta sbirilor la pământ, aș făcut neputincios pe dușmanii lui, și la rugarea lui Tatăl lui l-ar fi trimis într'ajutoriu „mai mult de cât două spre zece legiune de ăngeri“ (Mt. 26, 53). Dar Fiul lui Dumnezeu n'a voit, să abată de la sine furia celor fărădelege, ci de bună voce și din iubire a pornit pe calea crucii. Apoi durerea și mărtea lui adevărată că aș fost urmări firești ale chinurilor acelora crudele, sub greutatea cărora aș îmbrăncit trupul și sufletul lui; dar și durerea și mărtea acăsta ar fi putut să o abată de la sine cu putere liberă. Înse el n'a voit, să o facă acăsta, ci dimpotrivă a voit, să golescă păharul patimilor până în fund și să guste întrăgă amărela morții. „Strigând cu glas mare“ a dat sufletul său în mâinile Părintelui său (Luc. 23, 46), și-a plecat capul și a murit, pentru că a voit, când a voit și în ce chip a voit el însuși. Pentru ce a strigat cu glas mare? Pentru ca să vădescă puterea, ce o are preste viață și mărte; pentru ca să arete lumii întrăgă, că el are puterea de a abate de la sine mărtea și de a-si păzi viața, și că el nu mărte din slăbiciune, ci din voce liberă. Impresia, ce aș avut-o asupra privitorilor strigarea acăsta și tôte cele alalte manifestări ale puterii lui Isus, cari aș însoțit patimile și mărtea lui, într'u adevăr a fost așa de mare, cât „sutașul și cel ce erau cu el împreună păzind pe Isus, vădând eutrămurul și cele ce se făcuseră, s'au spălmîntat fărte zicând: Adevărat Fiul lui Dumnezeu era acăsta!“ (Mt. 27, 54). Ast fel s'a împlinit pe muntele căpăținii, ceea ce prezisese Mântuitorul împede: „Sufletul meu mi-l pun pentru oi; nimeni nu-l iea de la mine, ci eș îl pun de la mine însuși; putere am, să-l pun, și putere am ărași să-l ieaș“ (Io. 10, 15, 18). — Funcțiunea și jertfirea acăsta de sine a Mântuitorului s'a sevârșit mai de aproape în suflet și în inimă, dar nu a rămas numai internă și nevădută, căci intenția și voința lui Christos de a jertfi s'a manifestat și în a fară în vărsarea sângelui și în nimicirea vieții lui Isus, carea el ar fi putut să o abată de la sine, dar n'a voit să o abată.

d) Scopul și fructul acestei jertfe sângerose a lui Christos a fost răscumpărarea lumii, adecă restaurarea și deplinirea ordinii supranaturale în omenime, respective în zidirea întrăgă. Căci ce alta a produs crucea lui Christos, ce produce ea neîncetat, dacă nu aceea, că inimiciția se nimicesce și lumea se împacă cu Dumnezeu, că prin jertfa mielului jungheiat tôte se readuc la pacea cea adevărată? Pentru ca să sevârșescă răscumpărarea, Domnul nu a jertfit un dar neînsemnat, ci omenirea sa proprie, care deja în sine considerată e neasemnat mai prețioasă de cât tôte zidirile, și care prin unirea sa cu dumnezeirea a dobândit dignitate și maiestate nemărginită. Așa dară omenirea acăsta sublimă și vrednică de adorare a fost jertfită pe cruce, a fost strivită și nimicită, pentru ca maiestatea cea inviolabilă a celui Preaînalt să se recunoscă și onoreze, pe cum și pentru ca să se îmblândescă mânia lui Dumnezeu și să se împace dreptatea lui Dumnezeu. Fructul acăstui omagiș și al acestei satisfacții, cari le-a prestat Christos pentru noi și în locul nostru, ne sânt nouă spre folos: nouă ne-a meritat prinrînsele iertarea tuturor păcatelor și pedepselor și împărtășirea a totă grația și binecuvântarea.

Maiestatea și dreptatea lui Dumnezeu nu putea să se glorifice în chip mai strălucit și mai sguđuitoriu, de cum s'a întrimplat acăsta prin umilirea de sine cea necuprinsă, ce a sevârșit-o pe cruce arhierul Dumnezeu-Om. Nemărginit de vrednică a fost adorarea, ce s'a prestat maiestății dumnezeesci prin jertfa crucii; nemărginit de deplinită a fost satisfacția, ce s'a prestat prin patimile și mărtea lui Christos dreptății dumnezeesci; nemărginit de bogat a fost și meritul, care l-a dobândit pe sama ămenilor Mântuitorul prin jertfirea vieții sale. Care jertfă a fost vre o dată mai sfântă de cât aceea, carea arhierul cel adevărat a aședat-o pe altariul crucii priu jertfirea trupului său? Aci preotul jertfător e nemărginit de vrednic, darul de jertfă e nemărginit de scump și acțiunea de jertfă e nemărginit de prețioasă; de aceea ea e jertfa cea absolut perfectă, la care se referesc tôte cele alalte jertfe și din care își dobândesc tôte cele alalte jertfe însemnătatea, virtutea și efectul.

(Va urma.)

Ben Hur

saŭ

Zilele lui Mesia

de Lew. Wallace.

(Continuare.)

Pe mama o duseră. Mica Tirzah în halna sa de casă se duse împetrită de spaimă alături cu paznicii săi. Iuda le aruncă o ultimă privire, ér apoi își acoperi fața cu mâinile, ca și cum ar fi voit; să-și întipărească în memorie pentru vecie în chip indelebil întrégă scena, — de cumva a vărsat lacrimi, acelea nu le-a vădut nimeni.

Acum se sevârși în lăuntru lui o străformare, carea cu cuvintele cele mai potrivite ar puté să se zică minunea vieții. Cotitoriul atent va fi băgat destul de bine de samă, că sufletul tinérului a fost aprópe așa de gingaș și móle ca al unei fete, — o împrejurare, care a rare ori lipsesce, când viața e dedicată unei iubiri împrumutate. Pășaniile lui de până acuma nu treziseră părțile mai aspre ale firii lui, de cum va avea atari părți. Une ori adevérat că simțise o anumită neliniște, un bold de ambiție, dar numai asemenea unui prunc, care adâncit în visări se preumblă la malul mării și privește la năile, cari sosesc și pornesc. Înse acum să ne închipuim un idol, care e capabil de a primi venerarea, ce i-se prestă, și că idolul acesta cade fără de veste de pe altariul său și zace acum sub ruinele lumii sale celei mici, carea i-a zidit-o iubirea. Dacă ne închipuim acestea, atunci avem o iconă a celor ce se petreceau în tinérul Ben Hur, și a efectului, ce-l produséră tóte acestea în ființa lui. Și totuși nimica, nici cel mai mic semn nu vedea schimbarea, ce se sevârșise în lăuntru lui, — numai când își ridică capul și-și întinse mâinile, pentru ca să le lege, atunci buzele lui nu mai avură trăsăturile cele blânde de mai înainte. În clipa aceea el s'a desbrăcat de pruncie și s'a făcut bărbat.

În curte răsună un signal de trimbiță. Când sunetul lui se perduse, din galerie se curățiră ostașii. Unul din ei, cari nu îndrăzniră, să se pună în șir cu prada sa în mână, aruncară la pământ tóte cele ce-și însușiseră, așa că pământul era presărat cu tot felul de obiecte de mult preț. — Pe când ajunse Iuda la stradă, pe atunci era cohorta éráși în șir gata de plecare, și ofiterul aștepta, să vadă împlinindu-se ordinul, ce-l dase mai pe urmă.

Pe mamă-sa și pe soru-sa și întreg personalul casei îi duseră a fară prin pórtă nordică, a cărei ruine îngreuiă trecerea. Plânsul servitorilor și servitórelor, dintre cari mulți se născuseră în casa asta, era sfâșietoriu de inimă. Când în sfârșit mânăra a fară și caii și tóte vitele, atunci începú Iuda să cuprindă, cât e de mare résbunarea procuratorului. Însă-și clădirea cădu jertfă acestei résbunări. Întru cât s'a putut esecuta porunca, avu să nu rămână nici o viețuitoare între zidurile ei. De cum va s'ar mai fi aflând în Iudea și alții, cari ar fi destul de cutezători de a cerca, să omóre pe procurator, avea să le servescă de exemplu sórtea familiei principesce a lui Hur, și ruinele locașului ei aveău să țină neîncetat tréză amintirea acestei sórți!

Decurionul aștepta a fară, până ce un despărțemint de ostași baricadă din nou intrarea.

Pe stradă lupta încetase aprópe de tot, dar nori de colb ici colé pe coperișe vestia. că măcelărirea se continuă încă și acum. Cohorta sta aprópe întrégă éráși în șir în ținută disciplinată și liniștită, — ea nu suferise nimica nici cu privire la număr, nici la strălucire și la auctoritate. Iuda nu băga în samă sórtea sa proprie, pe el îl durea numai de cei alaiți prinși; înse în zădar privia, ca să vadă pe mamă-sa și pe soru-sa.

Fără de veste sări o femeie de pe pământ, pe care zăcuse, și alergă de grab îndérpt la pórtă. Mai mulți dintre paznicii cercară, să o prindă, și se năseură strigăte mari, când nu reușiră, să pună mâna pe ea. Ea se repedi la Iuda și cădând înaintea lui îi cuprinse genunchii; pèrul ei cel des era presărat cu cenuse, și ochii îi erau împinginați.

„Amro! Buna mea Amrah!“ zise el către dînsa. „Dumnezeu să-ți ajute! Eu nu-ți pot ajuta!“

Ea nu putea grăi.

El se plecă la dînsa și-i șopti: „Să trăsesci, Amro! Să trăsesci pentru Tirzah și pentru mama! Ele se întorc a casă și —“

Un ostaș o smânci de acolo. Dar ea sări repede de pe pământ și alergă prin pórtă și prin coridor în curtea gólă.

„Lăsați-o, să fugă.“ zise decurionul. „Vom pune sigiluri pe casă, și ea atunci va avé, să péră de fómé.“

Ostașii se apucară din nou de lucru, și după ce-l isprăviseră, merseră la laturea apusană a casei și baricadară și acolo pórtă. Acum palatul némului Hur era pustiit și gol.

Cohorta se întórse în turn. Acolo procuratorul se opri pentru a-și vedé de rană și pentru a dispune, ce să se întimple cu cei arestați. La zece zile după năvala dată asupra casei lui Hur procuratorul cercetă éráși piața.

VII.

Arestatul.

A dóua zi veni un despărțemint de legionari la palatul părăsit, închise porțile pentru tot de una, sigilă întrările cu céră și lipi pe pãreți un placat, care spunea pe latinesce: „Acésta aci e proprietatea împératului.“

Romani în increderea lor cea sumetă erau convinși, că acéstă însciintare ajunge pentru scopul lor, — și ea întru adevér a și fost de ajuns.

Éráși la o zi după aceea, după amézii, se apropia un decurion cu zece călăreți de către mézá zi, de către Ierusalim, de satul Nazaret. Acesta pe atunci era un sat neînsemnat. Singurul drum, ce ducea acolo, nu era fără numai o cărare călcată de turmele, cari ieșiau și intrau. Spre mézá zi se estindea șesul Esdreton chiar pe lângă sat, și de pe înălțimea, ce era spre apus, un ochiu ager putea vedé până la malul mării și preste ținutul de dincolo de Iordan până la muntele Ermonului. Valea din jos de sat și pólele înălțimii erau acoperite cu grădini de pomi și de legumi, cu vii și cu pășuni. Păduri de finici și de maslini, cari se aflău pe ici pe colé, împărtășiau ținutului caracterul lui cel oriental. Casele erau zidite fără de nici un rînd, erau fórté nevederóse, în patru unghiuri, cu etaj și cu coperiș plan și erau acoperite cu viță verde deschisă. Vîntul cel ferbinte, care uscăse colinele Iudeei și le împărtășise colórea murgă

deschisă și fără de viață, aci la hotaréle Galileei își da de stavilă.

Un sunet de trimbiță, care răsună, când céta călăreților se apropia de sat, páru a deprinde asupra locuitorilor un fel de farmec. Din porțile și ușile caselor alergară ei a fară, fiesce care cu scopul, că dacă va fi cu putință, el să afle cel dintăiú cauza acestei visite neobicinuite.

E adecă de observat, că Nazaretul era nu numai de parte de drumul cel mare al țării, ci și între hotaréle ținutului, în care agitase pe Jidovi Iuda din Gamala. De aceea nu va fi greú a ghti sentimentele, cu cari ómenii întimpinară aci pe ostași. Dar când călăreții ajunseră pe înălțime și călăriră de-a lungul căii, locuitorii satului védură, ce misiune aveău ostașii să împlinescă, și acum frica și ura făcu loc curiosității. Ei sciaú, că céta călăreților va avé să se opréscă la fântána, ce era în partea nordostică a satului, și de aceea părăsiră porțile și ușile și alergară în urma ostașilor.

Obiectul curiosității lor era un captiv, pe care-l păziau călăreții. El mergea pedestru, cu mâinile legate la spate, cu capul descoperit și trupul pe jumătate gol. Colbul, ce-l scula céta călăreților, îl ascundea aprópe neîncetat într'un nor des galben. Numai când norul acéstă se împrăștia din când în când, numai atunci puteău locuitorii satului să vadă limpede, cum captivul înaintând se împletecia fără putere și cu picioarele rănite și că el era încă tinér.

Ajungând decurionul la fântána se opri și descălecă. Asemenea făcúra și mai toți cei alaiți călăreți. Prinsul cădu la pământ de obosélă, și-l cuprinse ametélă, — era lucru învederat, că l-au părăsit forțele. Când locuitorii apropiându-se védură, că el e numai prunc, bucuroși l-ar fi ajutat, dar nu cutezaú.

În vreme ce ómenii stău consternați în jur, și în vreme ce ulciórele cu apă umblău la ostași din mână în mână, pe drumul de către Sephoris se pogoria un bărbat. O femeie îl védu și zise:

„Étă acolo vine teslarul! Acum în dată vom afla ceva.“

Omul, despre care era vorba, era un bătrán cu înfățișare venerabilă. Bucle albe și subțiri atârnaú de sub marginea turbanului, și o barbă încă și mai albă undula pe vestmintul lui aspru și sur la vale. El se apropia încet, căci a fară de sarcina anilor mai purta mai multe instrumente: o bardă, un firez și o daltă, și a fară de aceea se vedea, că făcuse deja o cale lungă fără popas.

Ajungând omul la fântána se opri și esamină mulțimea, ce se adunase acolo.

„O, rabbi! Bunule rabbi Iosife!“ strigă o femeie și grăbi spre el. „Aci este un captiv! Vino și întrebă pe ostași despre el, ca să scim, cine e, ce crimă a făcut, și ce vor să facă cu el.“

Fața lui rabbi rămase nepăsătoare. El cu tóte acestea aruncă o privire spre captiv și apoi păși spre decurion.

„Pacea Domnului să fie cu tine!“ îi zise cu dignitate nemăiestrită.

„Și a zeilor cu tine!“ îi replică decurionul.

„Din Ierusalim veniți?“

„Da!“

„Captivul vostru e încă fórté tinér.“

„După ani — da.“

„Dă-mi voie, să întreb, ce crimă a comis?“

„E un asasin!“

Omenii uimindu-se repețiră cuvântul. Dar rabbi Iosif continuă a întreba:

„E un fiu al lui Israel?“

„E Jidov,“ răspuse scurt Romanul.

Compătimirea, care era pe aci să dispară, eră se trezi în inimile celor din jur.

„Eu nu știu nimica despre vițele voastre,“ continuă decurionul, „dar despre familia lui vă pot grăi. Póte ați audít deja despre un domn al Ierusalimului cu numele Hur, — Ben Hur îl numia. A trăit pe timpul lui Irod.“

„Eă l-am cunoscut.“ răspuse Iosif.

„Apoi acesta e fiul lui.“

Din tóte părțile se audiră exclamări iritate, și decurionul se grăbi a le pune stavilă.

„Nu mult a lipsit, de nu a ucis alaltă Ieri pe nobilul Grat pe stradele Ierusalimului aruncând de pe coperișul unui palat, — pare-mi-se al tătâne-său, — o cărămidă spre capul lui.“

Câtă va vreme stăpâni tăcere.

Nazarinenii își pironiră ochii asupra tinărului Ben Hur ca asupra unei fieri seltice.

„Și l-a omorât?“ întrebă Iosif.

„Ba.“

„E osîndit?“

„Da, la robie pe galere pe tótă viața.“

„Domnul să-i fie milostiv!“ închiă Iosif odihnindu-și ochii cu milă pe el.

Atunci un tinăr, care venise cu Iosif, dar până aci stătuse nebăgat în samă în dosul lui, puse barda sa lângă sine, merse la pétra cea mare, ce era înaintea fântânii, și luă un ulcior cu apă. Așa de liniștit făcu el tóte acestea, cât mai înainte de ce l-ar fi putut împedeca străjile, — de cum va le-a trecut prin gând, să o facă, — el stătu deja plecat preste captiv și-l îmbiă, să bea apă.

Cu frăgedime aședă mâna sa pe umărul nefericitului, pentru ca să-l trezescă din ameteală. Și când Iuda își înălță ochii, atunci privi într-o față, carea nici o dată n'a mai uitat-o, — în fața unui tinăr cam de o vristă cu el, carea era împrejurată de bucle de păr castaniu deschis, și din ea luciau doi ochi vineți închiși cu atâta blândetă, cu atâta putere mângăitoare, cu atâta iubire și seriositate sfântă, cât nimeni nu s'ar fi putut împotrivi acestei priviri. De privirea străinului se topi arțagul întunecat, care ziua și noptea suferinței îl învățasese, și nedreptatea, ce i-se făcea, îl nutrise. Inima lui se moia și se îmblândi ca inima unui prunc. El își puse buzele la gura ulciorului și beu, — beu bine. Nici un cuvânt nu schimbară cei doi tineri.

După ce beuse Iuda, mâna, ce până aci odihnise pe umărul lui, se aședă pe capul lui și odihni pe buclele lui atâta vreme, în câtă se rostese o binecuvîntare.

Tinărul duse apoi ulciorul eră pe pétră, își luă barda și merse lângă Iosif. Într-aceea îl urmăriseră ochii tuturor, atât ai ostașilor cât și ai Nazarinilor.

Așa se sfârși scena de lângă fântâna. După ce ostașii beură și-și adăpară caii, ceta își continuă drumul. Pe decurion părea

că l-a cuprins un sentiment de milă. El ridică însu-și pe captiv din colb și-l puse în dosul unui ostaș pe cal. Nazarinii se întorseră la casele sale și cu ei dimpreună Iosif și tinărul său însoțitoriu.

Acésta a fost cea dintâi întâlnire a lui Iuda cu fiul Mariel.

Cartea a treia.

I.

Quintus Arrius.

Cetatea Misenum se afla câte va miluri spre méză zi de la Neapol. Ea a dat numirea și promotoriului, celui ce se ridica de-asupra ei ca o coronă. Singurele rămășițe ale ei sînt astăzi nisece ruine. Și totuși în anul 24 al Domnului, în care an reaşedăm pe cetitori, acésta cetate era unul din punctele cele mai însemnate de la ţermul apusan al Italiei. Străinului, care urca pe atuncia promontoriul, pentru ca de acolo cu orașul în dos să privească de pe o tabie preste golful de Neapol, i-se îmbia acela-și aspect farmecătoriu, care i-se îmbie și astăzi: acela-și ţerm pitoresc, acela-și munte conic, acela-și ceriu vinet închis și acele-și valuri alintătoare încă și mai vinete, și aci Capri și colo Ischia. Și dacă apoi privirea lui preumblându-se de la o minune a naturii la alta, în sfârșit s'ar fi obosit, — căci ochiul încă se obosese de gustarea frumosului în tocmă ca și ceriul gurii de gustarea dulcelui, — atunci pe vremea aceea i-se mai îmbia o priveștiște, carea străinul astăzi înzădar o ar cerca acolo, — adecă jumătate din flota de rezervă a Romei, carea manevra aci orî odihnia anghirată. Dacă ne reprezentăm icóna acésta, atunci trebuie să concedem, că nu putea să existe un loc mai potrivit de cât Misenum, pentru ca acolo să se întâlnească trei bărbați și spirite de frunte și într'o óră de poposelă să împărtășcă lumea între olaltă.

Pe atunci o pórta în zidul cetății ducea la vale la ţermul mării, — o pórta deschisă, carea forma legătura între o stradă a cetății și între o lezătură, ce se estindea câte va stadii de lungă de-a lungul ţermului și până a fară în mare.

Într'o diminetă răcoroasă din luna lui Septembrie se răzima straja a lene de tabia, ce era de-asupra porții, când larma unei societăți îi lovi urechea. Societatea venia pe stradă la vale conversând cu vioiciune. Straja aruncă o privire într-acolo și apoi recădu în liniștea sa de mai înainte.

Erau vre-o două până în trei zeci de persoane, din cari cele mai multe erau sclavi cu torțe. Acestea răspândiau puțină lumină, dar cu atât mai mult fum, și lăsa în aer în urma sa mirosul aromatic al nardei de India. Stăpânii pășiau braț de braț în fruntea cetei. Unul din ei, va fi fost cam de cincî zeci de ani, căruia i-se începea chielia, și care purta pe puținele sale bucle o cunună de dafin, după atenția, care i-se presta, părea a fi centrul și obiectul unei sărbători. Ei toți purtau toge largi de pânură albă de lână, tivite cu purpură lată. O singură privire a fost străjii de ajuns. Ea pricepu în dată, că aceia sînt ómeni de poziție înaltă, cari după o noapte de orgie festivă petreceau pe un prietin la naea lui. Cetitorul va afla în cele următoare întărirea acestei observări a străjii. (Va urma.)

Bibliografie.

A apărut la Tipografia Seminariului în Blaș (Balázssfalva):

Şematismul

Veneratul Cler al arhidiecesei mitropolitane greco-catolice a Alba Iuliei și Făgărașului pe anul 1896. — 8° 365 pag. — Prețul unui exemplar 1 fl. Exemplare singuratică spedate X-band 1 fl. 10 cr.

La tipografia seminarială se mai află de vîndare:

Legile politico-bisericesci din 1894 și 1895

împreună cu respectivele ordinațiuni ministeriale, traduse, edate și comentate la ordinul Preavenatului Consistor mitropolitan de Alba Iulia și Făgăraș. Prețul unui exemplar broșurat e 1 fl. 20 cr. v. a. + pentru porto 10 cr.

Credem, că nu mai e lipsă, ca să atragem atențiunea clerului nostru asupra acestui op. Fără de cartea acésta nici un preot nu póte, să se acomodeze în deosebitele sale agende, după-ce prin legile politico-bisericesci s'au schimbat tóte raporturile de drept privitor la căsătorie. Tocmai de aceea credem, că nu va fi oficiu preotesc, din care să lipsescă acésta carte, în care se află tóte cele, de câte are trebuință preotul în urma situațiunii nouă create prin legile aceste.

Îndreptariu

în cauza dărilor directe de stat, pentru oficiile parohiale gr. catolice. Blaș 1896.

Broșura constă din 39 pagini, în cari se dau invitațiunile cele mai bune, cum au să purcedă oficiile parohiale și curatoratele, cum și privații la aruncarea și conscrierea dărilor de stat și anume: 1. a dării de case, 2. a dării de câștig, 3. a dării după camete, 4. a dării supletóre generale de venit, 5. a taxei de scutire dela miliție, 6. a dării de arme și de vinat și 7. comisiunile pentru aruncarea dărilor. — Prețul unei broșuri e 8 cr., expedită franco sub fașe 11 cr.

Euchologiu

edițiunea a doua, revădută după originalul grecesc și îndreptată în mod însemnat. Format 8° mare pe 552 pagini, pe hârtie velină, tipariu frumos în negru și roșu. — Prețul nelegat fl. 2.80, eră legat în piele tare fl. 3.80.

Triod, crudo fl. 6.50, legat în piele tare și cu copcii fl. 10.

Apostoler, folio, crudo fl. 4.40, legat în piele și cu margini aurite fl. 6.40.

Liturgieră, crudo 2 fl. 20 cr., legat în piele 3 fl. 20 cr.

Octoichul cel mic edit. III. Blaș 1892. Prețul nelegat 80 cr. v. a., legat cu calcăiu de pânză cu 95 cr. v. a. Legat dimpreună cu Pentecostariul costă 1 fl. 80 cr. v. a.

Orologer, crudo fl. 2.80, legat în piele fl. 3.80.

Introducere în s. Scriptură de Dr. Victor Szmigelski. Partea I. 40 cr., partea a II-a 60 cr., partea a III-a 80 cr., la olaltă 1 fl. 50 cr.

Istoria universală bisericescă de Dr. A. Grama. Blaș 1881 broș. 3 fl.

Decretele Conciliului, provincial prim edițiunea a II-a broș. 80 cr.

Decretele Conciliului provincial al doilea, edițiunea a II-a broș. 65 cr.

Editor și redactor răspundător:

Dr. Victor Szmigelski.